

Dissectie van driehoeksverhouding

Benoit Lannoo

Menig redacteur of uitgever weet dat je vraagtekens in titels best vermijdt. De lezer zou je wel eens kunnen afrekenen op het feit dat de inhoud van een boek niet of onvoldoende beantwoordt aan de vraag op de cover. Jan Van Eyckens jongste pennenvrucht kondigt echter niet aan wat je erin zou kunnen terugvinden, het beantwoordt wel degelijk de vraag op de cover: *Hoe kijken joden, christenen en moslims naar elkaar?* Natuurlijk denken we daarbij, de actualiteit indachtig, vooral aan de vraag of de islam tolerant is voor andere - ook abrahamitische en dus monotheïstische - geloofsovertuigingen. Het verhaal van de moslims versus joden en christenen is echter maar anderhalf millennium oud; bovendien heb je het dan maar om twee relaties binnen de delicate driehoeksverhouding. Ook christenen vragen zich al twee millennia af wat ze van andere godsdiensten moeten denken, nu "Hij kwam in het zijne, maar de zijnen Hem niet [aanvaardden]" (Joh. 1,11). Gaan wij er niet te makkelijk vanuit dat de "sterk op dialoog en ontmoeting gerichte aanbevelingen" van de concilieverklaring *Nostra Aetate* over de verhouding met niet-christelijke godsdiensten representatief is voor de hele geschiedenis? En het jodendom zoekt zich, sinds de Bevrijding uit Egypte, eveneens een weg tussen andersgelovige volkeren. Ook deze ontmoeting was soms conflictueus. Al is er, in tegenstelling tot christenen en moslims, bij joden weinig bekeringsdrang. Maar zegt het boek Jozua niet: "Als u zich van hem afkeert en u aansluit bij de overige volken, als u familiebanden met hen aanknoopt en omgang met hen hebt, zal u ondervinden dat JWHW, uw God, hen niet meer voor u verdrijft" (Jozua 23, 11-12)?

Standaardwerk

Van Eycken dissecteert de zes onderlinge relaties binnen de driehoeksverhouding van joden, christenen en moslims vanuit het paradigma van een 'inclusieve' versus 'exclusieve' houding ten opzichte van de ander. Hij legt daarbij binnen elk van de zes relaties zowel momenten van conflict als elementen van tolerantie, waardering en dialoog bloot. Hij citeert ook telkens de relevante geopenbaarde of gezaghebbende teksten. Detailkritiek is op dit boek is mogelijk. Waarom citeert Van Eycken zoveel auteurs in het Engels en het Frans, had hij die niet beter vertaald? Had de structuur van de drie delen van het boek niet beter meer gelijkgelopen; nu heb je de uitvoerige inhoudsopgave nodig om de draad van het verhaal terug te vinden. In het deel over de islam valt de auteur trouwens soms in de herhaling en is zijn taal iets slordiger. Dit alles neemt niet weg dat Van Eyckens opzet een huzarenstukje was en dat het resultaat voortaan een standaardwerk genoemd kan worden, waarvoor in andere talen geen equivalent bestaat. Met dit boek krijgen we eindelijk een gedetailleerd antwoord op de absurde reducties dat deze of gene abrahamitische godsdienst *altijd* voor conflict of *altijd* voor dialoog en vrede zou staan. (BL)

Info: Jan Van Eycken, *Hoe kijken joden, christenen en moslims naar elkaar? Een delicate driehoeksverhouding*, Davidsfonds, 2017, 224 pagina's, 22,50 euro.

Deze recensie verscheen in Tertio van woensdag 15 november 2017.